

SPEJDER JUL 1985

INGEN MÅ LUKKES UDE

Af Clemens Barfod

Jeg så engang et billede i avisen af et selskab hos en fyrstefamilie, der havde barne-dåb. Omkring barnet stod dets forældre og en hel del fine folk – konger og dronninger, nuværende og forhenværende. Og sådan må det jo være. Hos fine folk kommer fine folk.

Når vi andre holder gilder, kommer mere jævne folk, men alligevel hedder det jo: Hvor godtfolk er, kommer godtfolk til. Det kan vist ikke være anderledes. Men hvor godtfolk er og godtfolk kommer til, bliver mange lukket ude – nogle, der er for fine, og nogle, der ikke er fine nok.

Da Gud sendte Jesus til jorden, sagde han til ham: »Jeg giver dig ingen formaninger med – men én ting skal du huske: At du ikke må udelukke nogen.« Jesus blev født i en stald, og ikke i et kongeslot, som man måtte vente for en kongesøn. Og de første, der kom for at hilse på ham, var hyrder fra Betlehems marker; de var jo virkelig udelukkede, både bogstaveligt og som klasse, hvor de hørte til de laveste. Ganske vist kom der også konger – De Hellige Tre – men de var ikke indbudt, som hyrderne var; de kom af sig selv.

Og så begyndte det liv, der gang på gang løftede mennesker, som var udelukkede, ind i sit lys og varme. Mødre kom med deres småbørn, for at Jesus skulle velsigne dem. »Gå væk!« råbte hans disciple, som jo var hans aller-

Fattig kom du til jorden ned,
adlede armod og usselhed,
fattig du gjorde dig med flid,
rige blev vi til evig tid.
O, Gud ske lov! *Luther/Grundtvig*

nærmeste og burde have forstået ham bedre. »Hvad i al verden ... skal jeres unger forstyrre vores Mester! De forstår jo ingenting. De må i hvert fald vente, til de bliver voksne og forstandige!«

Jesus blev vred, men ikke på børnene og deres mødre – derimod på disciplene. Børnene tog han på skødet og velsignede dem; ja, han sagde endda til de kloge disciple, at Gudsriget er for børnene og deres lige, og at den, der ikke tager mod det som et barn, slet ikke kommer derind.

En kvinde med dårligt rygte kom for at salve ham. Folk sagde, at han bare skulle vide, hvad hun var for en, men han sendte hende bort med sin velsignelse.

Og de syge hjalp han. De var lukket ude – ikke bare med deres sygdom, men også fordi folk dengang troede, at sygdom var Guds straf for et eller andet, de havde gjort.

Jesus spurgte så sin far, om han havde gjort nok. Men Gud svarede, at han endnu ikke var nået til bunds: »Der er nogle, du endnu ikke har fået med

– forbryderne.« Og så måtte Jesus lade sig dømme og henrette for at være lige med dem, så han kunne sige til røveren ved sin side: »I dag skal du være med mig i Paradis.« Den, som var udelukket ved en velsagtens retfærdig dom og henrettelse, blev også lukket ind.

»Er det nu nok? Jeg er blevet dømt som en ussel forbryder og henrettet på den grusomste måde. Og ikke nok med det ... mine nærmeste venner – dem, jeg altid har fulgtes med og prøvet at vise lidt af Himlens glans – de svigtede mig også, da det gjaldt. En af dem forråbte og solgte mig for en slaves købesum, en anden fornægtede mig og resten løb deres vej. Og det aller værste var, at jeg i nogle øjeblikke syntes, at du selv, Gudfader, forlod mig!«

»Jamen forstår du da ikke, at du skulle prøve, for alvor, hvad det vil sige at være lukket ude? Men synes du nu, at du er færdig, at du har nået bunden?«

»Nej, jeg har endnu et langt og tungt skridt at gå. Jeg må derned, hvor de døde er lukket ude fra alt – i Dødsriget.«

Og der nåede han bunden, så ingen nogensinde kan sige, at de er udenfor ham.

»Jeg tog ikke fejl af dig, min søn. Du har fuldbragt mit værk, så nu skinner nådens og glædens sol for dem, der er lukket ude.«

Da julens lys blev tændt igen

Af Lise Nørgaard. Illustration: DES Asmussen

Det var en dejlig jul, den for fyrre år siden. For første gang i fem år var der lys i gaderne og i butiksvinduerne. Og for første gang kunne vi se de andres juletræer, når de stod tændt juleaften og familierne i små og store kredse vandrede rundt om det lysende træ. Vi havde også danset om juletræ under besættelsen, meget endda, men det var sket bag

sortblændede ruder. Intet lys måtte trænge ud, selv ikke en juleaften, i de år, vi var besat, og der måtte ikke anes så meget som et glimt af en gadelygte, cykellygte eller vognlygte i gaderne. Alt var skærmet af, gadebilledet var gråt og sort.

Men i december 1945 frådsede vi i et lyshav, hvor vi så ellers fik strøm og stearinlys fra.

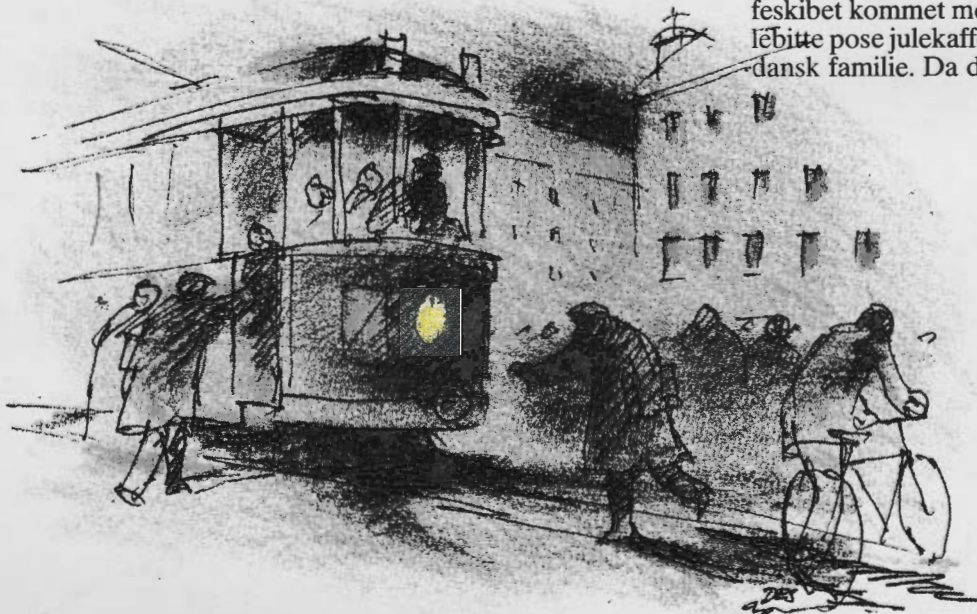
Varerne i butikkerne var derimod ikke noget at skrive hjem om. Vi havde stadig rationeringer på alle leder og kanter, og hver gang, der kom en båd med udenlandske varer, var det en sensation, med orkester på kajen og radiotransmission og stort folkeopløb, der råbte hurra, når de frugter, delikatesser og beklædningsvarer, vi heller ikke havde set i fem år, var vel i havn.

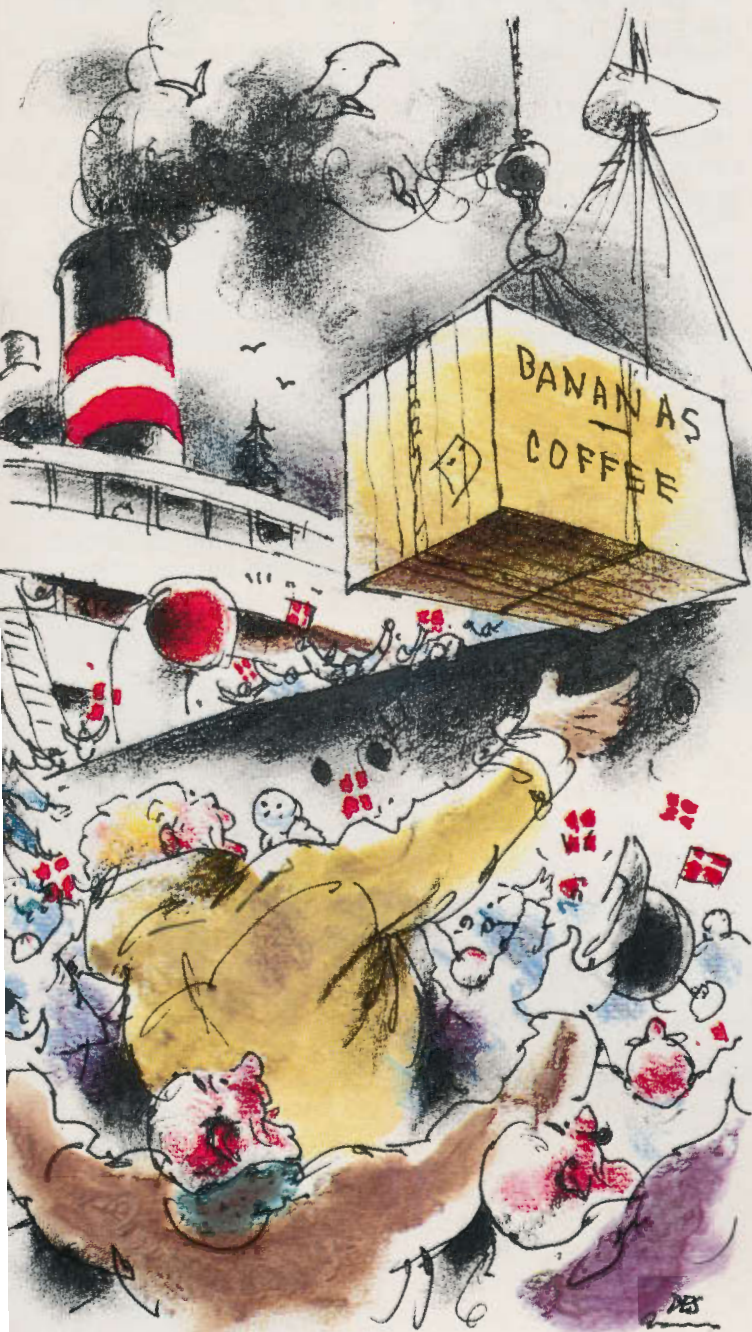
Først i december var kaffeskibet kommet med en lillebitte pose julekaffe til hver dansk familie. Da det lagde

til i København, var byen på den anden ende, og Gunnar Nu-Hansen, der i de dage var her og der og alle vegne, spægede selv fra landgangen til alle Danmarks radiolyttere, mens der blev spillet fædrelandssange og julesalmer og titusinder dannede sangkor ved havnefronten.

Postyret var ikke nær så stort, da skoleskibet »Danmark« omtrent samtidig vendte tilbage efter seks år i allieret tjeneste. De besætningsmedlemmer, der tog ud som drenge i 1939 på det, de troede var et uskyldigt skoleskibstogt, var nu blevet voksne mænd. Alle på skibet havde kæmpet på de allieredes side og fjorten havde mistet livet.

Nu stod familierne på kajen og ventede på dem, der nåede hjem en sen vinteraften. Der var flag og grandudsmykning på kajen og handelsminister Villemoes holdt tale til besætningen. Men den store jubel brød først løs, da kaptajn Knud Hansen, fortalte, at skibet var ladet med 60.000 sæt undertøj og tusinder af gavepakker fra danske i USA.

Danskerne, der have gået i tøj af underlige krigs-fibre, fra cellulid til stoffer, der var i familie med papir, var vilde efter ægte varer. Tænker jeg tilbage, mindes jeg også den materialisme, der havde grebet os, efter at vi havde haft fem års stigende varemangel. Pakker var blevet sægen. Ikke dem, vi selv købte i de fattigt udstyrede butikker, men dem, der kom fra lande, som ikke led under samme varemangel. Pakker fra Amerika. Eller pakker fra Sverige, der lå der på den anden side af Sundet og stadig var et forjættet land.

Under krigen kunne vi ikke rejse til Sverige, der blinkede til det mørke Danmark med alle sine lys langs Øresundskysten. Nu kunne vi komme dertil for et par danske kroner, det var bare at gå ombord i et af de skibe, der sejlede til Malmø, Landskrona eller Helsingborg. Vi kunne, så meget vi havde lyst, efter fem år gå gennem de velholdte gader i de svenske byer og med åben mund beskue al den herlighed, der var udstillet i de elegante og velforsynede butikker. Men vi havde kun lov at bruge nogle få håndører på indkøb. Det endnu krigsfattige Danmark havde ikke råd til at udstede svensk valuta til tant og fjas i form af smart tøj af ægte uld, silke og bomuld. De slanter, vi måtte tage med i svenske penge, kunne højst blive til lidt kaffe og chokolade. Sådan sagde loven.

Men sådan blev det nu ikke. Opfindsomheden var stor, når det gjaldt om at skaffe svensk valuta. Dels handledes disse penge på den stadig florerende sortbørs, hvor der også kunne købes danske rationeringsmærker. Dels var nogle jo så heldige, at de havde svenske venner eller svenske forretningsforbindelser, som lod tilgodehavender stå i Sverige. På den lumske måde kom titusinder af danskere alligevel i besiddelse af svensk valuta til lidt mere end kaffen og chokoladen og en enkelt sydfrugt. Hver dag væltede folk i land fra overfyldte Øresundsåde for at dyrke den store købedille i de svenske byer.

Og hver dag stod snese af toldere og lurede, når disse Sverigesfarere vendte hjem igen. Det var ikke småting, der hobede sig op i toldlokalerne i Helsingør og København, når flere lag tøj var skrællet af de usalige, som blev pilleret ud til kropsvisitering. Tolderne havde et godt øje til enhver, der så mere velpolstret ud end normalt. Sådan gik det da også til, at jeg en dag i december, efter en juletur i Sverige med mine tre små børn, stod afklædt i et lokale i tolden ved Malmøbåden.

En kvindelig tolder udpegede mig med skarpladt pegefinger, da jeg med ungerne på slæb og en pose med kaffe og chokolade prøvede at nå uantastet ud i friheden i Toldbodgade. Hun kommanderede mig i

et særdeles ubehageligt tonefald til at aflægge det ene klædningsstykke efter det andet, samtidig med at hun befamlede mig med ligeså ækle som ivrige fingre. Damen var nidkær til det sadistiske, formentlig i sin skuffelse over, at hun ikke har fanget en fed fisk.

Da hun når forbi mit undertøj og jeg står omtrent som Vorherre har produceret mig, men kun omtrent, afsløres det, at den udbuling på min mave, som hun tog som et sikkert tegn på at jeg var storsmugler, desværre skyldes at jeg er gravid i ottende måned med barn nummer fire. Mine tre småunger vræler i vilden sky, men det rører ikke den pligttopfyldende toldkvinde i funktion. Ordet undskyld findes ikke i hendes mund, hun er bare ærgelig.

Sådanne julescener i tolden både i Helsingør og København udspandt sig dag-

ligt det år. Der skulle en stor avis-kampagne til, før tolderne senere lærte, at der var grænser for, hvad de kunne tillade sig.

Mit samlerobjekt i julen 1945 var chokolade. Jeg og en veninde havde lovet hinanden, at den dag, vi havde dette lækkeri tilbage i en ordentlig mængde, da ville vi sætte os overfor hinanden og æde og æde, og ingen af os tvivlede på, at vi hver især kunne fortære flere kilo. Dem havde vi nu skrabet sammen, fra Sverige og fra gavepakker.

Få dage før jul oprandt den dag, da drømmen skulle gå i opfyldelse. Vi havde aftalt, det skulle være med manér.

De forskellige sorter af fyldt og rent blev anbragt i sølvskåle. Foran os hver stillede jeg en lille fin tallerken og to af mine bedste antikke glas. Det ene var til den sherry, hvormed vi ville

skulle chokoladen ned, det andet var til de gule citronvander, som vi regnede med, at vi måske måtte tage til hjælp, hvis vi skulle fortære hele forsyningen på sølvfadene. For en sikkerheds skyld satte vi fire citronvand til hver, så arrangementet kunne forløbe stilfuldt uden afbrydelser af huslige gøremål. Børnene var for en sikkerheds skyld sendt i byen med barnepigen. De havde været holdt sukkerfri siden de var spæde og kunne nemt tage skade af at se deres mor dyrke den frygtelige last, hun havde været forhindret i at pleje i de foregående år.

Vi begyndte altså at gulfle chokolade, skiftevis det rene og det fyldte med creme, nougat og marcipan. Efter de første fire-fem stykker mente vi, det var en skam, at vi ikke havde samlet et par kilo mere, så godt smagte det. Efter de næste tre-fire stykker blev vi enige om, at der måske var nok alligevel i sølvskålene. Da vi havde spist hundrede gram hver, var fortæringen begyndt at gå lidt langsommere. Nu regnede vi med, at der måske blev et enkelt stykke til overs til selve julen. Så spiste vi nogle flere, hvorefter vi bare sad og stirrede sløvt på hinanden uden at være i stand til at få en bid ned.

Hele familien, også børnene, fik i juledagene andel i resten af lageret. Jeg er sikker på, at min veninde og jeg var ene om ikke at røre chokolade i julen 1945.

Men julen var ikke bare snask og slik og mad. Den var også vandringen omkring træet, hånd i hånd med alle de mennesker, vi holdt af. Hos os har vi altid været så mange generationer som muligt, en stor rundkreds, dengang om mine forældres juletræ. Vi har også altid sunget mange salmer og den tradition var i besættelsesårene med til at gøre julen uforanderligt god. Men i 1945 var der, mere end noget andet år, jeg mindes, en endnu større mening i sangen, dels fordi mine egne småbørn nu havde lært salmerne og sang dem med høje barnestemmer, men også fordi ordene »fred på jord« havde fået en ekstra dimension.

Jeg tror, at alle danskere, som gik syngende om juletræet den aften, var fyldt af en dyb taknemmelighed over at opleve denne dejlige dag. Men jeg tror også, at de fleste tanker gik videre ud i det krigsødelagte Europa, hvor sulten hærgede og millioner af mennesker boede i ruiner og gik rundt og ledte efter fædre og mødre, børn og ægtefæller, der var forsvundet i krigsafslutningens ragnarok.

I besættelsesårene havde jeg gjort det til en skik at markere hver jul med et lille billedhæfte med fotografier af mine børn, teksten med små vers om, hvordan vi havde haft det sammen året før. Min mor satte versene i musik og vi sang dem som en ekstra julesang. Det år,

da vi fejrede den første jul i frihed, havde jeg tilføjet et ekstra lille vers om julen:

*Lad julens budskab
brænde i vort sind,
lad stjernens glans
forblive der og tindre
og lede os til nye tider ind,
så vi kan verdens nød
og armod lindre.
For vi skal aldrig tro,
vi er helt fri,
før alle andre
har det godt, som vi.*

Sådan sang vi også om træet det år. Nu, fyrré år efter, kan jeg godt se, det ikke var noget mesterværk. Men det dækkede vist, hvad vi tænkte den jul.

Materialismen havde heldigvis en modvægt.

Selvom der naturligvis var pakker. Masser af hjemmelavede ting. Og en stor pakke til hvert af børnene, min søn på fire og mine tvillinger på tre år. Ud af papiret, som var dansk, kom tre flotte flyverdragter. Børnene stirrede lykkeligt overrasket på dem; de havde ellers ikke anet, hvor de var blevet af, da jeg flåede dragterne af dem i samme stund, vi nåede velholdne hjem fra den dramatiske Sverigesrejse. De var købt for et honorar, jeg havde stående for en artikel i et svensk blad. Egentlig skulle det have været hjemtaget til styrkelse af den magre danske valuta-kasse, men heller ikke jeg var bedre end et menneske. Jeg glædede mig endda

over, at jeg på denne lumske måde havde narret den emsige danske toldkvinde. For mens hun forgæves befandlede mig, befandt smuglergodset sig på de tre vrælen-de unger.

Da de lykkeligt pakkede deres allerede brugte dragter ud af julepapiret, kunne man godt se, at de endnu bar enkelte spor af snot og tårer. Men sådan noget tog vi heller ikke så nøje den jul, især ikke, når det drejede sig om ren uld og ovenikøbet i en flot navy-blå farve.

Det var nemlig også karakteristisk for den jul for fyrré år siden, at ethvert barn med respekt for sig selv helst skulle være udstyret som medlem af de sejrri-gede allierede tropper.

Julemorgen marcherede det meste af den danske børneskare ud i deres nye pragt. Små generaler med Montgomery-skråhuer, små beredskabskvinder, flyver-

soldater og lotter i ministørrelse. Sådan marcherede medlemmerne af de første børnerige årgange ind i 1946 i den tro, at krig herefter bare var et minde, forvandlet til en uskyldig barneleg. Senere skulle vi blive klogere, men det er en anden og helt igennem kedelig historie, som vi ikke anede den jul, da vi troede på, at fra nu af blev der evig fred.

Springfrøer

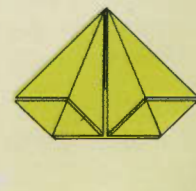
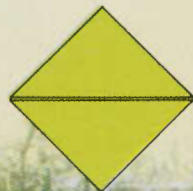
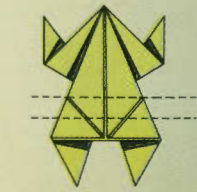
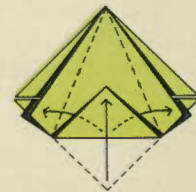
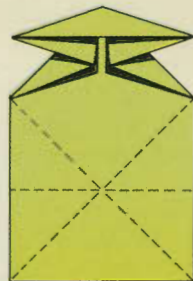
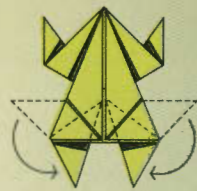
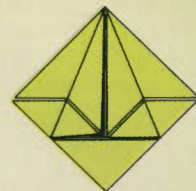
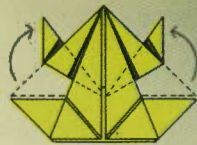
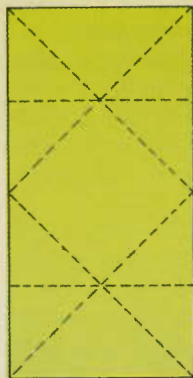
Af Bente Øst Hansen

Rigtige levende frøer er freddede. Derfor skal man være varsom med at lege med dem, og man må ikke tage dem med hjem, hvis man finder dem i skoven. Og der er jo slet ingen at finde her ved juletid. Men I kan alligevel godt lege med frøer i juleferien, hvis I laver dem selv.

Til hver frø skal bruges et stykke papir, der er dobbelt så langt, som det er bredt – f.eks. 4x8 cm. Læg det på bordet og fold det efter linierne på tegningen.

Når du har fulgt de første tre tegninger, vender du papiret om inden du fortsætter med anvisningerne i den næste spalte. Følg så tegningerne videre fremad mod det færdige resultat.

Det er sjovt at eksperimentere med frøer i forskellige størrelser og papir med forskellig tykkelse. Måske kan I endda finde ud af, hvad der er bedst, ved at holde en hoppe-konkurrence. Den kan jo gælde højde- og længdespring med ekstra points for elegance!

En klog kone

Af Lars Holmgaard
Jørgensen
Illustreret af
Berény Dahl Hansen

Tuve sov ikke så godt.

Han drømte onde drømme om svenske soldater, som med ild og våben i hånd slog døre ind til folks huse og stak ild i tagene.

Landsbyen brændte. En kvinde smed sig ved landsbybrønden og rullede rundt i sneen for at slukke ilden, som havde fat i hendes kjortel. Hun skreg så grufuldt, og Tuve kom til at se hendes ansigt. »Nej, nej, ikke mor, ikke min mor,« råbte han i søvne.

Han satte sig brat op i sengen. Sveden dryppede fra hans ansigt, og en dråbe ramte hans hånd. Den lignede blod. »Nej, det er ikke mor,« hviskede han. »Det er ikke mor ...«

En stor og stærk arm lagde sig omkring ham og trak ham tilbage i sengen. »Du drømmer grimme drømme, Tuve,« sagde Oluf. »Læg dig nu. Vi skal tidligt op.«

Tuve vristede sig løs og satte fødderne på det kolde lergulv. Han holdt sit hoved

mellem hænderne som for at holde morens forfærdelige skrig væk fra sine øren. Og han snøftede vist lidt.

»Du fryser, Tuve,« sagde Oluf ærgerligt. »Kom ... læg dig nu ned under skindet her igen ... det går snart over ... eller tag dig noget at drikke, det hjælper på sådanne drømme ...«

Tuve rystede over hele kroppen. Oluf sukkede dybt og kravlede ud af sengen. Han fandt den store ølkan- de og rystede den lidt.

»Ahrri,« mumlede han søv- nigt. »Der er is på ...«

»Er du tørstig?« spurgte han. Tuve rystede på hovedet. »Jamen, så læg dig dog.« Oluf lød irriteret, så Tuve lagde sig tilbage i sengen og fandt skindtæppet. Oluf krøb op i sengen.

»Bette knægt,« mumlede han. »Du har ikke haft det for nemt.« »Mmm,« sagde Tuve. Han var allerede ved at falde i søvn igen. Det var ligesom drømmen langsomt forlod ham med sveddråberne, og en dejlig varme bredte sig i hans krop.

Det knagede og bragede, og der blev slået på Tuves seng. Han var langt væk i søvnen, men han blev ikke engang bange. Det var ligesom om, det ikke var nogen rigtig drøm den gang. »Tuve, op med dig. Op, siger jeg.«

Tuve åbnede øjnene. Oluf stod bøjet over ham med en lygte i hånden. »Jamen, jeg drømmer da ikke,« sagde han spagt. »Kom nu op med dig, knægt, når jeg siger det,« råbte Oluf og hev skindtæppet af sengen.

»Er det morgen?« spurgte Tuve og krøb ud af sengen. Han trak træskoene frem fra deres plads under sengen. »Herren skal have jordemoder,« stønnede Oluf. Han havde besvær

med at trække støvlerne på.
»Eller Fruen er det vel.«
Oluf tog overtøj på. Lige nu kunne han ikke ret godt lide fru-
en på herregården. Og den snak pigerne i hoved-
bygningen havde om hende,
var heller ikke for god ...
Hvorfor skulle hun også lige
føde midt om natten?

Oluf stavrede ud af kamme-
ret. »Tag den brune, hun er
god til kane,« råbte han, før
han trak døren til efter sig.
»Sikke en tid, det tager,«
råbte Brigitte. Hun stod
udenfor køkkenet i hoved-
bygningen, og hun holdt en
kurv i hånden.

»Her er tingene til Johanna,«
sagde hun og stak den
op i kanens lad til Tuve. »Og
kom så afsted. Een kan tydeligt
se, at mandfolk ikke
ved, hvad det vil sige at skul-
le føde barn ... Herren bliver
arrig, dersom I ikke rubber
hesten og Jer selv i en vis
fart.«

Oluf gav den brune med
tømmerne, og hesten
sprang forskrækket frem,
og så gik det stærkt. »Hun er
knippel til en kane,« råbte
Oluf tilfreds fra kørebuk-
ken. »For spinkel til ploven,
for hidsig til et spand foran
en stadsvogn, men alene for

en kane, det kan hun lide.«
Tuve krøb ned mellem køre-
tæpperne på ladet, og Oluf
skottede bagud.

»Tror du, at du skal sove
igen?« råbte han. Tuve smi-
lede i det kolde vinternatlys.
»Jeg hviler bare lidt,« svarede
han.

»Ja, ja,« råbte Oluf. »Man
har selv været dreng, før
man blev karl. Og sove skal
man jo, før man bliver vok-
sen. Der er nogen, der siger,
at man jo kan sove, når man
bliver gammel, men det er
så vist ikke sandt. Min gamle
mor sover så dårligt som
nogen, plaget af gigt og

skidt, som hun er ... Næh,
sove, det skal man, når man
er knejt, det har jeg altid
ment ... Hører du?«

»Jeg prøver jo også at so-
ve,« råbte Tuve. Han skub-
bede til kurven, som stod i
vejen for hans ben på det lille
kane-lad. »Hvad er der i
kurven?« råbte han.

»I kurven?« råbte Oluf. »Ja,
der er vel mad og ting, kun-
ne jeg tænke mig. Gode sa-
ger, som gamle Johanna har
brug for. Tror du, hun hjælper
børn til verden uden at
blive betalt derfor? ... Jo, Jo-
hanna er skam god nok ...
hos hende er der ikke forskel
på høj og lav ... skal hun
forløse konerne, så skal hun
også belønnes derfor, om
det så er en rigtig grevinde,
der skal hjælpes ...«

»Jamen, hvorfor skal Jo-
hanna hentes?« ville Tuve
vide.

»Hvorfor kan pigerne i
hovedbygningen ikke hjælpe
til?«

»Ahrr,« vrissede Oluf.
»Det har du ikke forstand
på. Johanna er en klog ko-
ne, og det er vist aldrig sket,
at nogen kvinde har måttet
ligge uforløst, når Johanna
har hjulpet til med sine kun-
ster ...«

Tuve lagde sig tilbage i
tæpperne og så på grantræ-
erne, som kastede skygger
fra nymånen på hulvejens
sneklædte skrænter. Månen
dukkede op mellem træer-
ne ind imellem.

Han havde det rart og
kunne godt lide, at Oluf så-
dan sad og snakkede der-
omme foran på bukken.

En gang imellem slog kanen et slag, når mederne kørte forkert af de frosne hjulspor. »Hvor langt er der til Johannas?« spurgte han. Oluf svarede ikke, og kanen sagtnede sin fart.

»Er vi der allerede?« spurgte Tuve og satte sig op. »Ti stille, knejt,« sagde Oluf lavmælt. Den brune prustede uroligt, og kanen stoppede.

»Godaften, godaften,« sagde en mørk stemme et sted foran på vejen. »Og hvad har vi så i kanen?« »Hvem spørger?« sagde Oluf. Hans stemme lød anspændt.

»Ja, dum var jeg nok, om jeg gav dig svar på det spørgsmål,« lo den dybe stemme. »Du kender nok mit ærinde, når du ser denne her ...« Tuve kunne ikke lade være. Han stak forsigtigt hovedet ud over kaneladet.

En lille, skrutrygget mand stod foran kanen. Han havde fat i hestens hovedtøj, og på hans højre underarm hvilede et gevær, hvis løb pegede på Oluf. Mandens store hætte dækkede rigeligt for ansigtet i det svage månelys. Tuve lagde mærke til, at manden havde viklet skindstrimler om fødderne i stedet for sko eller støvler.

»Vi har travlt,« sagde Oluf. »Vi skal hente Johanna Jordemoder, og vi har ikke hverken guld eller sølv i kanen ...« »Johanna?« sagde manden langsomt. »Ja, hende kender jeg så godt, så

godt ... hun har også bragt mine børn til verden. Og de børn sulter nu.«

Han vippede med sit gevær. »Denne her skulle ha bragt mad til huse i nat, men dyrene gemmer sig godt, når det er vinter,« sagde han. »Du er ikke bange af dig,« sagde Oluf. »Kender du ikke prisen for at skyde af grevens dyr?«

Manden lo og kom til at hoste. »Jovist ved jeg, hvad der sker med krybskytter,« sagde han, da hosten slap ham. »Men jeg ved også, hvad der sker, hvis jeg kommer tomhændet hjem ... Kål har de levet af længe, de små, og nu er tønden tom ... Giv mig lidt af det sul og flæsk, som Johanna skal have ... det får hun såmænd nok erstattet igen hos grevens, vil jeg tro ...«

Oluf sad stille på bukken. Manden spændte med tommelfingeren hanen på geværet. »Gør det nu,« sagde han stille. »Så kommer I hurtigt afsted igen.«

»Tuve ...« sagde Oluf. Tuve lindede på klædet over kurven og fandt et hvedebrød frem. »Og en skinke er de vel også i så fin en kurv,« sagde manden. »Og måske en pølse ...« Manden slap den brunes hovedtøj og sænkede geværet.

»Nu skal I køre,« sagde han lavmælt. »Og med Guds fred. Betænk at jeg er en fattig mand med sultne børn ...«

»Den er helsens mager, den kurv,« sagde Johanna surt. Hun havde kigget under

klædet, før hun kravlede op i ladet til Tuve.

»Vi kørte for tæt på en røver,« forklarede Oluf. »Han tog det meste, tror jeg. En lille gnom var han, jeg skulle nok ...«

»Hyss,« vrissede Johanna. »Kom nu bare afsted.«

Tuve gjorde plads til hende under tæpperne. »Og hvordan så han så ud, den røver?« spurgte hun.

Tuve nød hendes opmærksomhed og satte sig godt tilrette, som han havde set de gamle på herregården gøre, når de skulle fortælle en rigtig god historie.

»Jeg spurgte dig om noget, knægt,« sagde Johanna. Hendes øjne var så hvasse, at han blev helt forskrækket. »Ja, han var ikke ret høj,« skyndte han sig at sige. »Nej, det er fattigfolk sjældent,« mumlede Johanna.

»Og så havde han skindstrimler om fødderne ... og han sagde at han kendte dig ...« tilføjede Tuve. »Ja, ja, hvem gør ikke det ...« mumlede hun. »Og så var han krybskytte,« sagde Tuve hurtigt. »Det indrømmede han selv ...« »Den eneste krybskytte, jeg kender, det er greven selv!« sagde den gamle kone.

»Greven?« sagde Tuve forundret. »Men det er da hans dyr og hans skov ...?« »Jeg ved ikke, hvad een mand skal med så mange dyr, når vinteren er hård som i år ... du ved ikke noget, du får din mad hos grevens hver dag, men der er mange hjem, hvor børnene

går i seng med sultne maver, selvom far og mor har ladet stå til de små og ikke selv taget af fadet.«

»Han truede mig med gevær, det gjorde han!« råbte Oluf. »Ja, ellers havde du vel ikke givet ham noget,« svarede Johanna. »Hvordan har din mor det i denne vinter? Klarer hun sig med mad?«

Oluf bandede ad hesten. »Min mor, hun får hvad hun skal have,« råbte han. »Det skal du ikke kære dig om, Johanna!« »Næh, Oluf er sin mor en god søn,« mumlede hun. »Husker du også på din mor, knejt?«

Tuve nikkede. Han fik en klump i halsen. »Svensken tog Tuves mor,« råbte Oluf vredt. »Det ligger et lille år tilbage ...« Den brune fik af tømmerne. Johanna slap Tuves øjne. Og hun sagde ikke noget i lang tid.

Da kanen nærmede sig herregården og Tuve kunne se de oplyste vinduer i hovedbygningen, rejste Johanna sig pludseligt op i kanen og tog fat om bukkens ryglæn. »Den røver, som tog af min kurv, ham skal du ikke gøre alarm over til grevens,« sagde hun. »Kan du forstå, hvad jeg siger, Oluf?«

Oluf brummde. »Johanna er jo en klog kone,« sagde han og lød en anelse sur. »så hun ved jo nok bedst, skulle jeg tro.«

Johanna satte sig ned igen. »Herren må vide hvilken lille røver, jeg nu skal skaffe til verden,« mumlede hun. Hendes øjne smilede.

Flugten og håbet

Tekst: Lis Christensen

I Pakistan tæt ved grænsen til Afghanistan ligger byen Peshawar. Befolkningen i lejren levede før en stille og rolig tilværelse, men nu myldrer det med mennesker. En stor del er flygtninge, der af forskellige grunde er flyttet fra deres hjemland Afghanistan.

I denne grænseegn er der oprettet flere flygtningelejre. En af dem er Bagicha, der ligger ca. 1½ times kørsel i bil fra Peshawar. Her er omkring 20.000 mennesker samlet på et lille område, og det er svært for den enkelte familie – for ikke at sige umuligt – at gennemleve hverdagen, som den plejer.

De normer og æresbegreber om godt og ondt, som stamfolk holdt i hævd, bliver nedbrudt. De lyver for eksempel familierne større for at få flere af de knappe maddationer; alle har rationeringspas til mel, sukker og the.

Mændene er uden arbejde og driver planløst rundt i lejren. Kvinderne har det ofte psykisk dårligt efter flugten, fordi de har gået barfodede igennem landskaber, der var spækket med landminer.

Mange mænd er faldet i krigen, og derfor er utallige familier uden mandligt overhovede. Det er en helt

Rickshaw'en er den lokale taxa, men hestevogne – kaldet tongaer – bruges også. I byerne er handelen delt op i gader.

Familiens yngste er bundet stramt ind fordi man mener, at det giver en rank krop.

ny og vanskelig situation for de muslimske kvinder, som har levet en meget beskyttet familietilværelse. Nu er det dem, der skal forsørge børnene, og det er en uvant situation.

I samarbejde med en øst-rigsk hjælpeorganisation har Dansk Flygtningehjælp startet et syprojekt, der har til formål at holde en håndværkstradition i live, og samtidig give kvinderne en hårdt tiltrængt indtægt. To danskere, Helle Krüger og Inger Boesen, har været med fra starten, og Helle fortæller:

I Bagicha lejren har vi fundet frem til 75 kvinder, hvoraf de fleste er alene med børn. Mændene er faldet i modstandskampen eller kæmper stadig derhjemme.

Det var svært at udvælge de 75 kvinder fordi mange,

mange kvinder og unge piger strømmede til, da det rygtedes, at vi ville starte vores projekt.

Men gennem sygeplejerskerne fik vi kontakt med dem, som virkelig trængte til støtte, f.eks. gravide kvinder og kvinder med syge og svage børn. Familierne bor i lerklinede huse, hvor væggene ofte smuldrer i regntiden. De dårlige boliger er

med til at gøre børnene syge.

Det var også svært at stoppe med 75; behovet for noget at lave er enormt.

Nogle af kvinderne kunne allerede sy og brodere, andre trængte simpelthen til at tjene penge og skulle oplæres helt fra bunden af.

I dette projekt broderer de deres traditionelle mønstre på stoffer, som bliver

brugt til tasker, sjaler, nederdele og bærestykker til kjoler. De laver korsstingsbroderi i meget stærke farver. For at finde en afsætning på et europæisk marked, måtte der ændres lidt på farvevalget.

I starten lavede alle et prøvearbejde, og de danske piger lavede så et skema med hver kvindes personlige data og kvaliteten af arbejdet. Fra sycentret i Peshawar kom lærere ud hver uge og underviste kvinderne. De købte også deres færdige arbejder og afleverede nye stoffer til brodering.

I Peshawar får 25 kvinder undervisning i at klippe og sy. De færdiggør bl.a. varerne fra broderiprojektet. Også her er det enlige mødre eller unge piger, som ikke kunne sy i forvejen.

Undervisningen varer seks måneder, og efter endt kursus får hver en symaskine foræret til eget brug. Så kan de sy deres eget og familiens tøj selv og starte en lille forretning.

Kvinderne tilbringer det meste af dagen på centret i undervisningsperioden.

Nogle af dem bliver hentet og bragt i centrets bil, andre bliver fulgt til porten af familiemedlemmer.

Kvinderne har de mindste børn med sig rundt. Når de er lidt større, bliver de overladt til større søskende. Jo større pigerne er, jo mere ansvar får de for de små. Drengene ses ofte gå rundt og samle brændbart affald,

pinde og papir til brændsel. For børnene er der lavet en børnehave, så de også er beskæftiget.

En overgang var også en læge tilknyttet sycentret. Flugten og den ændrede levevis gav mange problemer og påvirkede kvindernes helbred.

Til centret er også knyttet en kok. Alle spiser sammen midt på dagen et måltid bestående af ris, grøntsager og to gange om ugen desuden kød. Hertil drikkes masser af te.

Kun få af kvinderne på centret er analfabeter. De fleste har en eller anden uddannelse, som de ikke kan bruge i deres nuværende situation. Efter endt kursus på centret kan kvinderne tage med ud til lejrene og starte flere syprojekter for andre grupper af kvinder.

En anden af lejrene i området er Barika lejren, som ligger 2 timers kørsel fra Peshawar. Her bor overvejende mennesker fra Turkmen stammen. Flygtningelejren er en af verdens største med 150.000 beboere.

Mændene bærer deres traditionelle huer, som ses på billedet. Denne stamme har tradition for at væve tæpper, og de klarer sig godt ved at videreføre væveriet.

Disse folk klæder sig i meget farvestrålende tøj, og farverne i tæpperne er også meget livlige. I alle lejrene arbejdes der med forskellige projekter for at lette flygtningenes situation. Det er udenlandske organisatio-

ner, der har startet dem og fortsat støtter dem økonomisk.

Et af projekterne er en skole for forældreløse piger. Her kommer pigerne et par timer hver dag og bliver undervist. Det er stadigvæk usædvanligt, at piger får undervisning, men skolen har en fantastisk stor søgning.

Pigerne kan blive optaget fra de er 7 år. Udendørs vil

Livet i disse flygtningelejre bærer præg af, at beboerne er i en venteposition: Hvad sker der i morgen!

Hvornår kan familien igen komme hjem, eller hvornår vil en nation byde dem velkomne som indbyggere? Alle håber – på i morgen!

Fotos: Helle Krüger

Til venstre: Undervisning fra skolen for forældreløse piger

Til højre: To drenge fra Turkmenstammen

Forneden: Sycentret i Peshawar

de altid bære hovedtørklæde, dels for at beskytte sig mod solen, men også fordi deres tradition byder dem at være tilslørede fra små af. Og her i lejren under fremmede forhold fastholdes denne tradition meget stærkt. De fleste har før boet i landsbyer, hvor tilsløringen altid har været brugt.

Pigespejdere i 75 år

Af Bente Øst Hansen

I år er det 75 år siden de første pigespejdere begyndte. Det var ganske vist et par år efter drengene, men i 1910 var det opsigtsvækkende, at piger kunne være med i noget så vildt som spejderliv!

Baden-Powell giftede sig i 1912 med Olave Soames, senere kendt som Lady BP. Hun kom til at stå i spidsen for verdens pigespejdere indtil sin død i 1977. Hun var en utrættelig inspirator og skrev stakkevis af breve. Selv en dansk pige på 14 år, der skrev til hende for at fortælle, hvor dejligt det var at være spejder, fik et personligt, håndskrevet svar fra hende!

Trekløveret findes i alle pigespejderes emblemer verden over, i mange forskellige afskygninger i 108 lande, men altid et trekløver. Det er også nationalblomst i Irland, hvor Lady BP stammede fra. I 1930 besluttede den 6. verdenskonference at indføre et verdensflag, der består af et gyldent trekløver på blå bund, lige som den strålende sol på en blå himmel. De tre blade står for loyalitet, lydighed og tjeneste; kompassnålen i det midterste blad viser den rette vej og stjernerne i de andre blade er spejderlov og -løfte. Flammen under stilken skal minde om kærlighed til vore medmennesker.

Lady BP rejste også over hele verden – til hele 111 lande! – og besøgte Danmark mange gange. Sidst var det i 1970 på korpsslejren ved Hostrup Sø.

... you find work so plentifully.
I am carrying away with me such a
good impression of all that you will have
done in 3 days that you will go on
bringing fun to you also - through
being a guide - helping to spread the
wings for which our movement stands.
My warm thanks for your kind and
friendly letter, and best wishes to you
in all your future work
Of course
Wald Powell
Wald chief guide

Lady BP ville 'kun' tale til 4500'ad gangen, så hun måtte til det i 2 omgange. Til gengæld gjorde hun det så godt, at de fleste fik noget ud af talen, hvad enten de kunne engelsk eller ej. Hun sagde bl.a.: »Spejdersprog er hjertets og smilets sprog.« Det blev hendes sidste udenlandsrejse, men da var hun også 80 år.

I år er det 50 år siden Dronning Ingrid blev spejder. I 30 år var hun formand for Pigespejdernes Fællesråd, hvor hun blev afløst af Prinsesse Benedikte - der altså har 20 års jubilæum på den post i år.

«... Jeg tager sådan et godt indtryk af alt, hvad jeg har set, med mig herfra, og jeg håber, at du vil gå videre og videre, at du vil nyde at være spejder og få noget ud af det ... og hjælpe at give de idealer videre, som vores bevægelse står for.»

Den 22. februar fejres jorden over som »Tænkedag«. Den var både Lady og Lord Baden Powell's fødselsdag, og det var en 'fødselsdagsgave' til dem at tænke på spejdere i alle lande og samle ind til de dårligst stillede spejdere i fattige lande.

»Olave House« i London ejes af alle verdens pigespejdere. Det fik Lady BP's navn som hæder og tak til hende for hendes arbejde. Det hed tidligere »Our Ark« og mange har boet der. Men det er blevet for lille, og der arbejdes med planer om at få bygget et større center sammen med huset, hvor pigespejdernes verdenskontor flyttede ind sidste år.

For at nå dette mål er der en stor indsamling i gang over hele verden; her i Danmark modtager Pigespejdernes Fællesråd med glæde alle gaver og sender dem videre.

I øvrigt ejer pigespejderne tre andre internationale centre: »Our Cabana« i Mexico, »Sangam« i Indien og »Our Chalet« i Schweiz.

Krydderikranse

Af Lis Christensen

Materialer:

Kranse af flamingo eller halm, diameter ca. 10 cm
Husholdningsfilm, bredde 14,5 cm

Tynd ståltråd, i stykker à 6 cm

Hvid kinesertråd

Velour bånd – ca. 65 cm

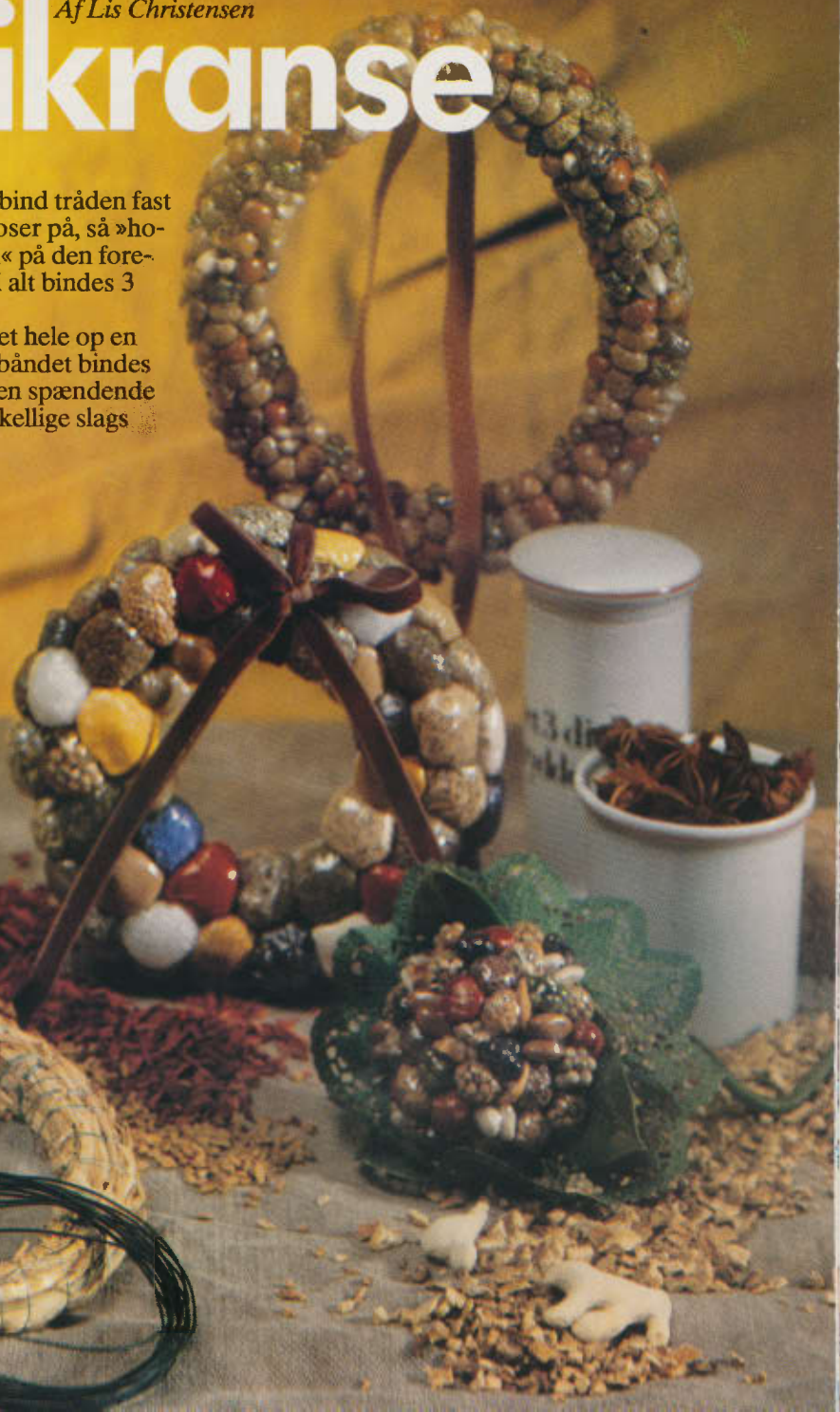
Forskellige krydderier.

Start på indersiden, bind tråden fast og læg de forskellige poser på, så »hovedet« dækker »stilkene« på den foregående pose. Der skal i alt bindes 3 rækker.

Til sidst strammes det hele op en ekstra gang, og velour-båndet bindes på. Man kan også lave en spændende kranse ved at bruge forskellige slags mel og gryn.

Fremgangsmåde:

Riv filmen af i stykker på 7-8 cm og drys krydderierne ud på dem. Lav poser på størrelse med hasselnødder ved at vikle ståltråden omkring. Når du har lavet ca. 60 poser med forskellige krydderier, kan du begynde at binde dem på kranzen med kinesertråden.

Linda holdt beskyttende arme om sine mindre søskende: Benny på fem og Kira på syv. De sad i agterstovnen af det lille skib, der skulle sejle dem over til øen.

Alle sine ni jul havde Linda holdt på øen. Sammen med far og mor og Kira, Benny – og Bedste. Sådan havde det altid været.

De sad nu og frøs lidt, børnene. Båden skulle have sejlet for en halv times tid siden, men det var åbenbart meget svært at overholde tiderne på denne årstid.

Vandet var ved at fryse helt til, og færgemanden var faktisk i tvivl om, at han overhovedet kunne sejle tilbage til øen i dag. Men det vidste børnene ikke noget om, de sad blot dér og ventede på at komme over til øen.

Og de kom til øen.

Færgemanden fortalte dem dog, at dette var den sidste tur. Fra i morgen måtte han gå over isen og hente post – færgemanden var nemlig osse post.

Børnenes første tanke var, at de havde været heldige; tænk hvis de havde været nødt til at køre tilbage til byen og holde jul der, bare fordi de ikke kunne blive sejlet over til øen. Før at gå over isen, det ville der aldrig blive tale om, det vidste børnene

Bedste

Af Iris Garnov
Illustreret af
Mette Brahm Lauritsen

Bedste

Af Iris Garnov
Illustreret af
Mette Brahm Lauritsen

med sikkerhed. Det turde deres forældre ikke gå med til.

Der var endnu flere dage til juleaften, men alligevel var noget ved at briste: Bedste ville ikke kunne komme over til dem, sådan som hun plejede.

Børnene elskede deres Bedste, og når de kom i seng om aftenen, lå de længe og sludrede om, hvordan de kunne få hende herover. Der var forslag som: Isbåd, helikopter, skøjter osv.

Nu var Bedste ikke nogen gammel og affældig dame. Bedste var Bedste, og det var noget helt for sig selv. Og så kunne hun fortælle historier for dem, men ikke sådan som far og mor gjorde. Næh, Bedste digtede dem selv. Kira, Linda og Benny fik lov til selv at bestemme, hvad historierne skulle handle om.

Linda ville helst høre noget om piger og drenge, der holdt sammen i svære situationer. Kira elskede dem om prinser og prinsesser, og Benny ville helst høre krigshistorier.

Krigshistorier nægtede Bedste dog – men på sådan en god måde – hun sagde: »Nok har menneskene altid ført krig, men at forherlige krigshandlinger kan jeg ikke gå med til.« Og så fortalte hun historier, hvor de

fjendtlige tropper kom til at tale sammen og blev enige om, at de ikke havde lyst til at slå hinanden ihjel. De ville hellere tale fornuftigt sammen og lave sjov sammen. Benny godtog historierne, og Kira og Linda måtte indimellem bide sig i læberne for ikke at komme til at grine. Bedste var noget helt for sig selv.

Men denne jul måtte børnene for første gang i deres liv undvære hende. Hvordan skulle de dog kunne det!

Der blev lidt stille i soveværelset, hvor de alle tre lå godt langt nede under de tunge dyner, for der var stadig ikke helt gennemvarmt i huset.

Næste dag ville børnene gå hele øen rundt. Alene. Far og mor havde så travlt med deres.

Det var blevet en tradition, at de hver gang, de var på øen, skulle gå en tur rundt om den.

I dag var det nemt nok. De behøvede ikke at springe fra sten til sten. De kunne gå i vandkanten hele vejen.

De havde taget den store slæde med og skiftedes til at trække hinanden. Nu og da slog de dog et smut ind på øen. Det var, når de opdagede noget spændende. Benny opdagede forresten noget spændende hele tiden. Sådan var han. I dag var det dyrespor.

Men ikke almindelige dyrespor. Benny så aldrig almindelige dyrespor. Det var spor efter isbjørne, ræve eller elefanter. Kira og Linda kendte deres lillebror, og heldigvis syntes de, han var så sød, at de bar over med alle de forsøg på at opspore farlige dyr.

Det var nu forresten ikke udelukket det der med, at der var rævespor. Nok havde der ikke været ræve på øen i årevis, men naturligvis kunne det da sagtens tænkes, at en ræv var gået herover – over isen.

Det var et dejligt klart vejr i dag. Solen skinnede, og alle træer og buske havde fået hvid rim på sig. Det lynede og blinkede overalt, når solen kastede sine lange stråler i de små iskrystaller. Det var ikke kun Benny, der havde lyst til at træde ind i stilhe-

den og være den første til at sætte spor i sneen og røre ved de smukke træer og buske. Osse Linda og Kira måtte gøre det. Det var så smukt, at det ikke var nok bare at se på det.

Børnene var godt trætte, da de nåede op til øens nordspids. De ville sætte sig og hvile lidt og spise deres nødrationer, som Kira kaldte dem. Det var jo alt for koldt til almindelig mad, så de havde taget kiks og chokolade med. Og det var ingen af dem utilfredse med. Sådan måtte de bestemt ikke leve til hverdag. Men lige for tiden var det ikke hverdag. Det var jul. Og i aften var det juleaften.

Da de skræede op over øen for at gøre hjemvejen kortere, kom fårene helt hen til dem. De havde blink i pelsen, fårene. Det var underligt, at de ikke frøs – med bare tæer.

Heldigvis havde der kørt en traktor på den lille vej fra nordspidsen og ned mod sydenden, så slæden løb let.

Der var ingen tvivl om, at selv om børnene ikke talte om Bedstes fravær, tænkte de alle tre på det.

Efterhånden som de traskede syd over øen, blev de mere og mere tavse.

Ved den store gård, som spejderne brugte om sommeren, var der underligt stille – og fremmed. Børnene gik ind på gårdspladsen og satte sig på bænken. Ingen af dem sagde noget. De var meget trætte og sad blot og nød stilheden.

Linda kurede helt frem på bænken og lænede hovedet mod det snedækkede ryglæn. Der var allerede en stjerne på himlen. Hun sad og tænkte på sommeren. Om sommeren lød der altid glade stemmer her fra gården, næsten ligegyldigt hvornår man kom forbi. Tænk at livet var sådan: Selvom det var jul nu – og alt så stille og fremmed – så ville sommeren komme igen, og alle de glade lyde ville vende tilbage.

Da børnene kom hjem, var alt, som de havde håbet. Mor havde dækket bordet og far havde pyn- tet træet. Ilden buldrede i bræn- deovnen, og det gamle komfur i køkkenet gav osse en masse var- me fra sig. Linda stod ude i køk- kenet og hjalp mor og far. Kira og Benny sad inde i den store stue og tegnede – og så lidt ud ad vinduet.

Pludselig råbte Kira: »Det er helt sikkert. Det er helt sikkert!« Hendes stemme var så indtræn- gende, at både mor, far og Linda kom styrtende ind i stuen. Alle kikkede ud over isen.

Og hvad var det dog.

»De kommer herover. Det er til os.«

Kira blev ved.

Ude på isen kom færgeman- den på motorcykel over isen, og han havde ganske rigtigt retning mod huset. Bag motorcyklen var en slæde bundet fast. Og på slæ- den var en masse.

Far tog kikkerten. Han så en ek- stra gang. Så rakte han den til mor. De så på hinanden. Igen så de på skift i kikkerten. Så be- gyndte de at grine. Det var mor, der først fik vejret.

»Hvem tror I kommer her ju- leaften og besøger os. Pakket ind i tykke tæpper, siddende på en slæde, trukket af en motorcy- kel?«

Alle tre børn så forbløffet på mor. Så ændredes deres ansigts- udtryk sig, og de styrtede uden- for:

»Bedste, Bedste,« lød deres glade råb ud over det stille is- landskab.

Marias søn

Melodi og originaltekst: Geoffrey Ainger 1964 – Gendigtet af Holger Lissner 1982
Illustration: Kamma Svensson

Født i en stald,
Marias søn,
så langt, langt fra dit hjem,
kom du til os,
Marias søn,
barnet i Betlehem.

Du er vort liv,
Marias søn,
for du har liv fra Gud.
Du er vort lys,
Maris søn,
kom og driv mørket ud.

Du er vor trøst,
Marias søn,
når verden rejser sig.
Vis det er sandt,
Marias søn,
Golgota venter dig.

Du er vort håb,
Marias søn,
du kommer snart hened,
frelser og bror,
Marias søn,
kom til vor by med fred!

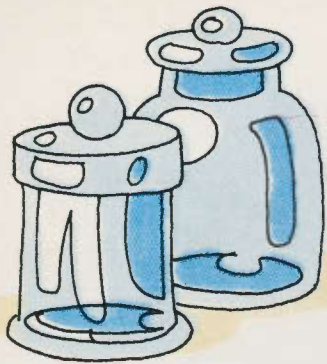
LOPPEMARKED IDE-MARKED

Tekst: Ulla Thorup. Illustration: Aardestrup

Op mod jul samler mange foreninger, også spejdere, ind til julemarked. Folk henter mærkelige, støvede sager frem fra pulterkamre og lofter. Man kan være heldig at gøre nogle gode fund på et loppemarked, hvis man har øjne og ører åbne.

Noget kan repareres og fikses lidt op, så det kan bruges til julegaver, andet kan anvendes i patruljelokalet.

Du kan altid finde glas til at opbevare ting i på et loppe-marked.

Gå på jagt efter »bolche-glas«. Fyld glassene med små stofpuder af kulørt stof.

Buk $\frac{1}{2}$ cm stof om i enden og kast åbningen til, idet du lader sidesømmene være i midten af sammensyningen. Set ovenfra står de to ender vinkelret på hinanden. (Se tegning) Lav mange »bolcher«. Det ser festligt ud med forskellige.

Hatte, sko, jakker, briller og festlige kjoler er også anvendeligt i patruljelokalet, hvis man har en udklædningskasse. Vask, puds, børst og luft tingene inden brug. Måske er der en stumtjener eller kurvekuffert, hvor I kan have hele herligheden.

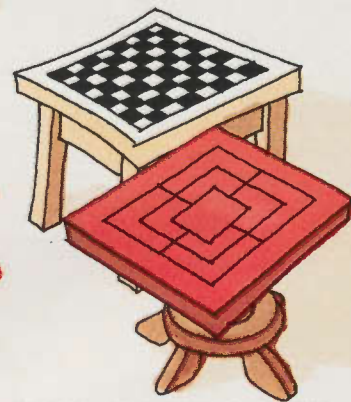
Klip stofstrimler på 5×9 cm. Fold stoffet midt på, så målet bliver $5 \times 4,5$ cm og sy med en trykfods bredde i begge sider. Vend posen og stop den med vat.

Et lille bord kan laves til spillebord i patruljelokalet.

Mal først hele bordet den farve, som de lyse felter på

spillebrættet skal have. Når det er helt tørt, tegnes spillepladen forsigtigt op med en meget blød blyant. Derefter

males den mørke farve. Brug eventuelt malertape, så kanterne bliver lige, men så skal der males i mange omgange.

På et skakbræt er der 8×8 tern. Du kan også vælge at lime et skakbræt på bordet med hobbylim. Lakér bagefter med klar lak, der egner sig. En sidste mulighed er at klippe de mørke felter ud i selvklæbende plast og lime dem på. Det holder dog ikke så længe som de malede felter.

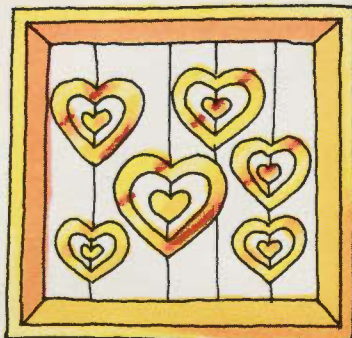

Gamle billedrammer af træ kan blive flotte som julepynt, men de kan også blive gode gaver.

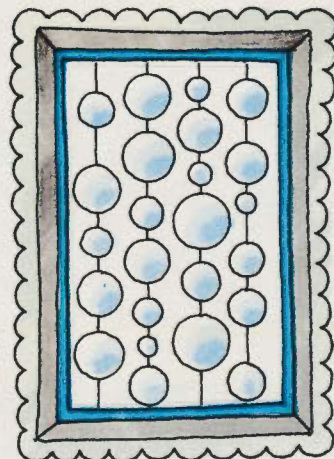
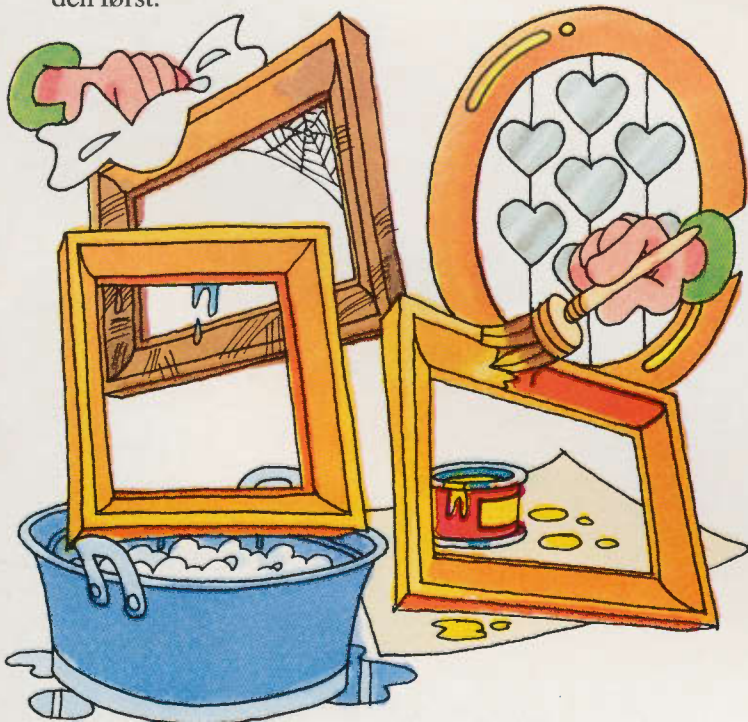
Spørg hos farvehandleren efter guld- og sølvma-
ling, der egner sig til at male
din ramme med, og om,
hvordan du bedst kan rense
den først.

Når rammen har fået den
ønskede farve, kan du for-
sigtigt slå et par stifter i bag-
siden foroven og forneden.
Her kan fastgøres mobiler i
samme farvenuance som
rammen:

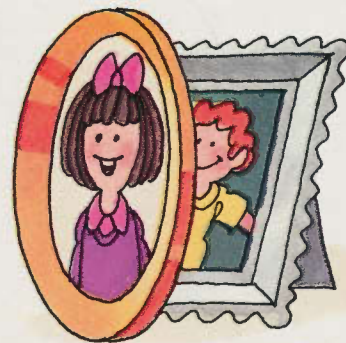
– Hjerter skåret ud af guld-
eller sølvpap hæftet indeni
hinanden med en tråd.

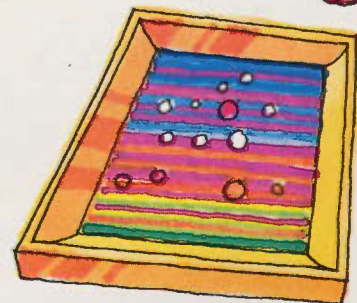
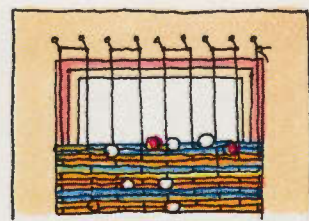
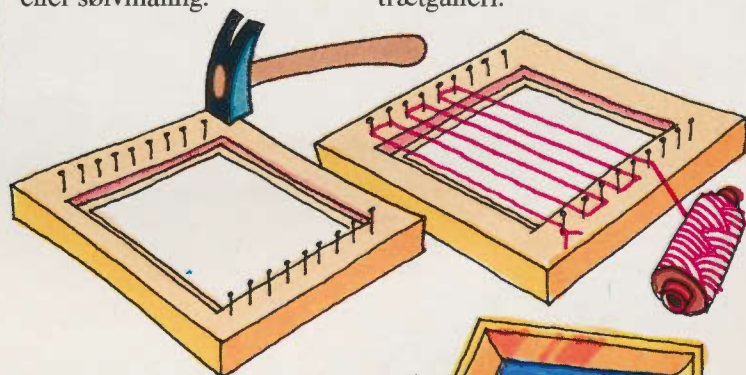
– Dobbelte guld- eller sølv-
hjerter limet på en tynd
tråd.

– Vatugler trukket på en
tynd tråd og dyppet i guld-
eller sølvmaaling.

En lille rund ramme kan
males og monteres med et
foto af dig og foræres til
bedsteforældre eller andre,
der sætter pris på et por-
trætgalleri.

Brug en ramme til billed-
væv. Slå stifter i rammens
bagside foroven og forneden
med 1 cm imellem.

Spænd stærk bomulds-
snor ud mellem stifterne.

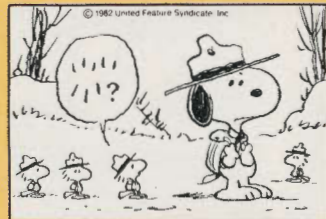
Flet spændende garnres-
ter og stofstrimler ind og ud

imellem snorene til rammen
er fyldt ud. Man kan flette
perler og hulsten med ind i
billedet med et godt resul-
tat.

Dæk til sidst alle stifter-
nes spidser, så de ikke river.

Ulla Thorup

RADISERNE of SCHVIZ

Vikingerne skibe

For tusinde år siden – man mener endda, at det var i 985 – red den danske konge Harald Blåtand med sit følge over Helgenæs på Mols, fortæller Saxo's krønike.

Da kongen blev trængende, gjorde man holdt ved en passende skovtykning, hvor Harald gik afsides. Mens han sad derinde, på hug i sine egne tanker, blev han skudt med en pil og døde. Saxo mener, at den kom fra hans egen søns, Svend Tveskægs, bue.

• Dette lidet ærefulde kongemord – ovenikøbet på »den Harald, der vandt sig hele Danmark og Norge og gjorde danerne kristne« – hører ikke til de hændelser fra vikingetiden, vi allerhelst vil mindes. Det ekstra makabre er nemlig, at det iflg. Saxo højst sandsynligt var Svend Tveskæg, Haralds egen søn og efterfølger på tronen, der afskød pilen – ovenikøbet bagfra.

Så husker vi meget hellere vikingetiden for alle de store og drabelige bedrifter som erobringen af England – forøvrigt med selvsamme Svend Tveskæg i spidsen, 28 år efter mordet på faderen – eller plyndringerne i Irland, Frankrig, Spanien, Italien m.m. for ikke at tale om de mere fredelige bosættelser i Island og Grønland, besejlingerne af Nordamerika og de russiske floder, osv. I omkring 250 år, fra ca. 800 til 1050, satte de nordiske vikinger det halve Europa på den anden ende.

Men hvordan kunne de det? Var vikingerne drabelige slagsbrødre, der faldt over svage og splittede modstandere? Det er næppe hele forklaringen. De var måske nok peppet op med fluesvamp, men fik ikke kæmpekræfter fra den ene

*Tekst af Søren Vadstrup
Foto: Lotzbeteck*

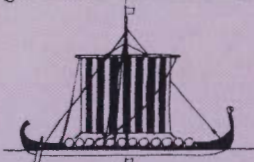

DANSKE VIKINGESKIBS-KOPIER Bygget 1963-1964

Nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6 og 9 er bygget af grupper
og klubber i Det danske Spejderkorps

IMME GRAM

Bygget 1968-69 i Gram
Kopi af Læstingskibet
Langskib fra 900
Længde: 21 m, bredde 2,85 m, dybde 1,0 m
Antal dører: 36 (17 par)
Sejlareal: 30 m²

SEBØ ALS

Bygget 1968-69 i Augustenborg
Kopi af Skudelev-5 skibet
Langskib fra ca. 1000
Længde: 17 m, bredde 2,6 m, dybde 1,0 m
Antal dører: 29 (12 par)
Sejlareal: 42 m²

IMME ARDS

Bygget 1969 i Arhus
Kopi af Ellingst skibet
Handelskib fra ca. 1100
Længde: 13,6 m, bredde 4,0 m, dybde 1,9 m
Antal dører: 4-5
Sejlareal: 70 m²

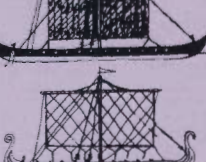
IMME HEIDRUN

Bygget 1969 i Frederiksværk
Kopi af Gokstad-søskning
Skibsbåd fra ca. 850-900
Længde: 9,75 m, bredde 1,9 m,
Antal dører: 6 (3 par)
Sejlareal: 28 m²

IMME DRØPNER

Bygget 1969-70 i Haderslev
Kopi af Gokstad-søskning
Skibsbåd fra ca. 850-900
Sejlareal: 20 m²

IMME SÆRIMMER

Bygget 1974-75 i Frederiksværk
Kopi af Gokstad-færing fra 850-900
Længde: 6,5 m, bredde 1,6 m, dybde 0,75 m
Antal dører: 4
Sejlareal: 9 m²

LINDHEIM SUNDS

Bygget 1975-77 i Otterup
Kopi af Skudelev-5 skibet
Krigsskib fra ca. 1000
Længde: 17,7 m, bredde 2,9 m, dybde 1,0 m
Antal dører: 24 (12 par)
Sejlareal: 46 m²

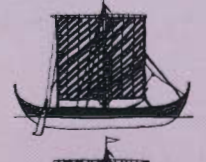

IMME SLEIPNER

Bygget 1979-81 i Becking
Egen konstruktion
Osberg / Kvalsund ca. 700-800
Længde: 13,15 m, bredde 3,12 m, dybde 1,2 m
Antal dører: 24 (12 par)
Sejlareal: 37 m²

IMME SKINFAXE

Bygget 1979-82 i Frederiksværk
Skudelev-3 skibet formlindsket V0
Handelskib fra ca. 1000
Længde: 12,0 m, bredde 3,0 m, dybde 1,2 m
Antal dører: 4 (2 par)
Sejlareal: 33 m²

FREJA

Bygget 1982-84 i Haderslev
Kopi af Skudelev-3 skibet
Handelskib fra ca. 1000
Længde: 13,6 m, bredde 3,4 m
Antal dører: 5
Sejlareal: 46 m²

ROAR EGE

Bygget 1982-84 i Roskilde
Kopi af Skudelev-3 skibet
Handelskib fra ca. 1000
Længde: 14 m, bredde 3,3 m, dybde 1,4 m
Antal dører: 5
Sejlareal: 49 m²

dag til den næste som en anden Asterix.

Forklaringen ligger nærmere i tre færdigheder, der var udviklet i Norden op til år 800:

– ypperlig skibsbygningskunst,

– fremragende sømandskab og

– storstilede organisationsevner.

Alle tre færdigheder blev brugt både krigerisk – til plyndrings- og erobringstogter – og fredeligt – til rejser, transport og handel. Det sidste fik den mest varige betydning for Danmarks udvikling.

Skibsbygningskunst

Fund af vikingeskibe viser, hvordan de var bygget: en tynd, tynd plankeskal over lette spanter. Skroget er spidst i begge ender og skarpt langs kølen. Roret ses at have siddet i styrbords (højre) side. Det samme mønster går igen i andre typer, fra krigs- og fragtskibe til små joller.

Krigsskibene var lange, smalle og lette for at transportere mange mænd, våben og endda heste. Mast og sejl kunne lægges, når der var brug for større fart eller manøvreedygtighed fra 24 til over 100 årer.

Fragtskibene var også lette, men brede og rummelige, med et stort åbent lastrum midtskibs. De sejlede næsten kun med sejl. Desværre har arkæologerne ikke fundet sejl og rigning ved nogen af de udgravede vi-

kingskibe. Men vi kan finde ud af meget fra huller, slidmærker og andre spor i skibsfundene og fra samtidens billeder af skibe med sejl, og fra studier af fartøjer – specielt i Norge – der er direkte efterkommere af vikingeskibene.

Det er da også, hvad forskere har gjort på museer rundt omkring i Norden. Men en vigtig brik i vikingeskibsforskningen er udført af dygtige amatører helt uden for museumsverdenen, nemlig grupper i Det Danske Spejderkorps.

Skibskopier

Siden 1963 har de ydet et imponerende bidrag til vores viden om, hvordan vikingeskibene har set ud og sejlet, ved at bygge 7 af de 11 vikingeskibe-kopier, som eksisterer i Danmark.

Da Vikingskibshallen i Roskilde i 1982 ville have en tro kopi af et af de udstillede skibe, bad man erfarne folk fra en spejdergruppe i Frederiksværk, som havde to kopier på bagen, om at stå for byggeriet. Man valgte at kopiere det bedst bevarede af de danske fund, det lille fragtskib fra Skudelev, 14 m langt og 3 m bredt.

Alle sejl blev sat for at bygge den mest nøjagtige vikingeskibskopi til dato, så den kunne bruges til videnskabelige sejladsforsøg. Derfor måtte man bygge skibet helt nøjagtigt op med de samme metoder, materialer og værktøj som i vikingetiden.

Tynde egeplanker, spanter, bjælker og knæ blev pr. håndkraft kløvet ud med kiler af store kævler og hugget til med økser. Over to tusinde jernnagler blev smedet. Det firkantede råsejl af 50 m² uldstof og alt hampe-tovværket blev henholdsvis vævet og slået i hånden.

Sejladsforsøg

Skibet blev søsat i august 1984 og fik navnet 'Roar Ege'. Skrogets store smidighed mærkes tydeligt under sejlads i blæst; skibet vrider og snor sig i bølgerne og giver det en utrolig blød gang, selv gennem meget hård sø.

Dets egenskaber blev testet med elektronisk udstyr. Det mest spændende var, om skibet kunne krydse op mod vinden for sejl alene. Det var hævdede, at råsejlsriggen var for primitiv og skibets bund for flad, men 'Roar' krydsede og åd sig direkte op mod vinden med 1-2 knob. Det specielle undervandsskrog gjorde bl.a. at skibet kun drev 5-6 grader af på krydsene – mindre end mange moderne både – og riggen imponerede med utallige trim-muligheder. Tophastigheden blev målt til 9 knob ved en vind på 15 m pr. sek. og gennemsnitshastigheden over flere dages sejlads var 5 knob.

Sømandskab

'Roar Ege's sejlenskab viser, at vikingeskibene ikke drev for vinden som et hølæs til havs. Med fremragende sømandskab udrettede

Roar Ege under bygning i Roskilde, sommeren 1984.

de, hvad de færreste ville binde an med i dag.

Sejlruterne til England eller Island, Grønland og Nordamerika går gennem nogle af de barskeste farvande overhovedet: Nord-søen og Nordatlanten. Den norske kyst med strøm og kastevinde eller de indviklede og grundfyldte indre danske farvande skulle klares uden kompas, søkort, sømærker, vejrudsigter, radio, telefon, satellitter osv., blot med erfaringer om sol, måne, stjerner, vejr, vind, strøm, bølger, skyer, farver, lugte, fugle og fisk og hvaler.

Navigationssystem

Vikingerne havde dog også begyndelsen til tekniske hjælpemidler ombord. En så simpel ting som et lod måler jo vanddybderne noget bedre end øjemålet, når man nærmer sig land.

Derudover kendte de til

at holde kursen stik vest eller øst ved at måle solhøjden om middagen (den er mindre mod nord og større mod syd) med en 'solpind'. Den er formentlig udviklet videre til et 'solkompass', der kunne vise nord hele dagen ved hjælp af retningen og højden til solen, jævnfør en 'pejleskive', fra Unartoq-fjorden i Grønland. Men det fungerede jo kun så længe solen skinnede, og kompasset passede også kun i ca. 14 dage; så havde solen flyttet sig efter årstiden, og man måtte lave et nyt.

Med til de 'tekniske hjælpemidler' kan vel også regnes fugle (som regel ravne) der var medbragt om bord. Man slap dem løs, og hvis de vendte tilbage til skibet, var man langt fra land. Fløjde bort, havde de set eller lugtet land, og så var det bare om at få skuden afsted i samme retning.

Organisering

Det undrer, at vikingernes fragtskibe kun har været bemandede med 6-7 søfolk. I vindstille må de have været let bytte for et par robåde med en håndfuld velbevæbnede mænd. Meget tyder på, at kongen med sine folk, skibe og borge har beskyttet både søfarten på sejlruterne og handelen på steder som Århus, Roskilde og Hedeby – selvfølgelig mod betaling af told og afgifter.

Denne overvågning af søfarten har krævet en større organisering af Danmark, som ikke har ligget fjernt fra den kongemagt, der gennemførte vikingetogenes sidste fase – erobringen af England.

At den overordnede styring ikke kun har strakt sig til søfarten, kan vi bl.a. se af de store cirkelformede vikingeborge: Trelleborg, Fyrkat, Aggersborg og Nonnebakke, samt Dannevirke-anlæggene. Landet blev inddelt i herreder, som svarede til bemanning af 4 'ledings'-skibe. Vi kan sige, at landet skabte skibene, men de prægede også landet.

Eksperimenterne med vikingeskibskopierne øger vores viden om Nordens historie, for de tider er forbi, da man stoled blindt på Saxos Danmarkskrønike. Vi må undvære skrøner som den om Harald Blåtands død, men får til gengæld billedet af nogle forfædre, hvis tekniske dygtighed og organisationsevner er så meget mere beundringsværdig.

blå sommer
DDS KORPSLEJR '85
HADERSEV

HVORDAN KOMMER DE SMÅ REGNESTYKKER TIL AT SE UD, NÅR DU INDSÆTTER TAL FRA 1-6 I STEDET FOR TEGENE?

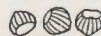
$$\begin{aligned} \blacksquare + \star + \times + \bullet &= 13 \\ \blacktriangledown + \blacksquare + \star + \blacktriangledown &= 9 \\ \times + \text{L} + \blacktriangledown + \blacktriangledown &= 13 \\ \blacktriangledown + \times + \blacksquare + \text{L} &= 12 \\ \blacksquare + \blacktriangledown + \blacktriangledown + \star &= 9 \\ \text{L} + \times + \star + \text{L} &= 19 \end{aligned}$$

13

d 1 ÷ S ÷ Lo ÷ P ÷ r

D 1 ÷ a ÷ t ÷ F ÷ R ÷ T

14

HER ER ET PAR EVENTYRLIGE SIGNALER.

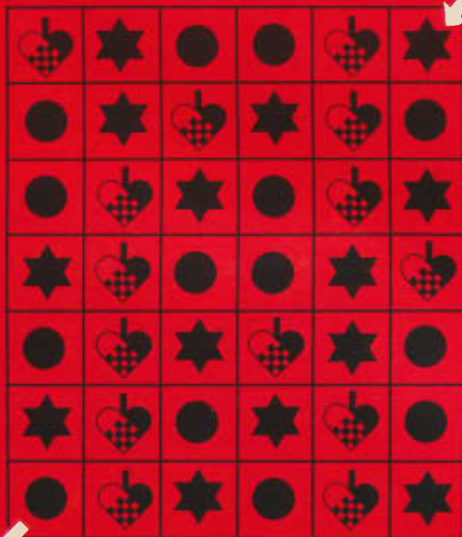
15

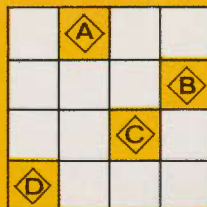
HVILKEN AF DE SMÅ FIGURER PASSER IND I HULLET TIL VENSTRE.

16

HER SKAL DU TRÆKKE EN STREG FRA ØVERSTE HØJRE TIL NEDERSTE VENSTRE HjørNE, SÅLEDES AT DU GÅR I RÆKKEFØLGEN: STJERNE - HJERTE - KUGLE. DU MÅ KUN GÅ VANDRET OG LOORET - IKKE PÅ SKRÅ, OG KUN EN GANG I HVERT FELT.

A B C D

A B C D

A B C D

I DENNE LIDT HALVSØVRE OPGAVE SKAL DU ANBRINGE CIRKLERNE, DE OPADVENDETE OG NEDADVENDETE TREKANTER I DE 12 TOMME FELTER, MEN SÅLEDES AT INGEN RÆKKE MED 4 ENS FIGURER ELLER BOGSTAVER FOREKOMMER HVERKEN VANDRET, LODRET ELLER DIAGONALT.

17

HER TIL HØJRE SPEJLER NOGLE "SIGNALGASTER" SIG. KAN DU FINDE FEM FEJL?

18

LØSNINGER

1

HER TRÆKES DE FIRE SAMMENHÆNGENDE LINJER IGEN:

2

HVEM TALER MED HVEM? :

3

DE 5 LANDE ER:

4

SIGNALET TIL SIDSÆL ER:

5

TO TING, DER IKKE SIGNALERES MED:

6

DEN RIGTIGE BILLEDØRREKKEFØLGE:

7

LOTTE SAGDE TIL FRANK:

8

DET SVÆRE ORD SKRIVES HER:

9

DET UDKLIPPETE DYR ER:

10

DE FIRE CIRKLER HAR NR.:

11

NAVNET PÅ DEN BERØMTE FYSIKER ER:

12

NÅR HAN FREM TIL JULEØEN:

13

DE SEKS REGNESTYKKER SKAL SE SÅDAN UD:

_____ = 13

_____ = 9

_____ = 13

_____ = 12

_____ = 9

_____ = 19

14

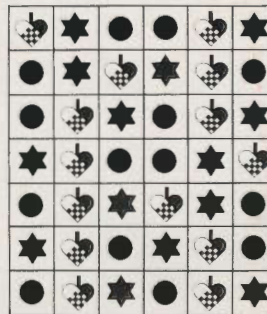
TO EVENTYRLIGE SIGNALER:

15

FIGUREN, DER PASSER:

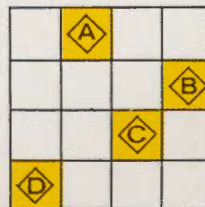
16

HER SKAL DU TRÆKKE STREGEN IGEN:

17

DEN HALVSVÆRE OPGAVER GENTAGES HER:

18

SÆT RING OMKRING DE FEM FEJL:

19

THOMAS ER:

20

DE TO, SOM IKKE RIMER, ER:

LØSNINGERNE ER INDSENDT AF:

NAVN _____

ADRESSE _____

POSTNUMMER _____ BY _____

ANTAL NØDDER _____

SPEJDERJUL 1985

UDGIVERE:
KFUM-Spejderne
i Danmark

Det Danske
Spejderkorps

KFUK-spejderne
i Danmark

Redaktion:
Lis Christensen
Kirsten Lund Frandsen
Ulla Thorup
Bente Øst Hansen
Børge Jensen
Carsten Thomasen
Niels Thure Krarup (ansvh.)

Omslag:
Esben Hanefelt Kristensen

Side 2:
Kirsten Rosing-Schow

Nøddeknækkeren:
Per Illum

Fotos:
Blå Sommers fotografgruppe
(Side 33)
Dirch Lind (Side 32)
Henrik Mau (Side 32)
Carsten Thomasen
(Siderne 32 + 39)

Lay-out og tilrettelægning:
Torben Madsen

Sats: Sydsats

Repro og tryk:
Dansk Heatset Rotation A/S

© Spejderforlaget A/S 1985

ISBN 87-7041-156-5

Pris: 14,00 kr. (inkl. moms)

